„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, уторком на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
За Србију:
на четврт год. 8 дин., на по год. 16 дин.

Народни бројеви од петка, нарочито за шире народне кругове уређени, могу засебно да се претплате, а цена им је:
на 1 месец . . . . . 25 нов.
на четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

За ОГЛАСЕ плаћа се по за жиг од сваке врсте оваких ситних слова; се плаћа 6 новч по 30 новч. сваки пут.
За „Припослано“ плаћа се 20 нов. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Ст. Јефтића, главна улица.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

БРОЈ 59. У НОВОМ САДУ У НЕДЕЉУ 21. АПРИЛА 1896. ГОДИНА XXXI.

СРБИЈА ПРОТИВ МИЛЕНИУМА.

Београд, 19. априла.

Дакле свршено је! Србија је званично одбила учествовање на миленниуму. И сад настају горки изливи мађарске душе. Први је већ учинио председник мађар. министарства Банфи у одговору на интерпелацију Угронову. Он је тај корак српске владе назвао „неучтивим“.

Цела Србија као један човек смеје се тој грубости Банфијевој. По тим испадима може се тек ценити безобзирност и неваспитаност, која влада и у највишим круговима мађарским. По тим и таквим појавима може се тек ценити бруталност, с којом мађарски шовинизам притискује поједине немађарске народности у својим границама. По тим симптомима, непознатим у међународним односима, најбоље се може оценити ступањ културе, коју тако рељефно желе Мађари да представе свету својим миленниумом. Али за то ће по заслуги бити и одзив. Ни Срби, ни Румуни, ни Бугари као најближи суседи мађарске не ће учествовати прослави, која у безобзирности својој тражи понижење њихово. С њима упоредо бриљираће одсуством својим и немађарске народности из саме Угарске, уз којих стоје и остале народности монархије, нарочито Чеси, Словаци, Хрвати, Словенци, па и сами чисто крвни Немци.

И онда шта остаје Мађарима? Да се са Израиљцима сами врте по изложби и да један другом казују, како је лажна (талми) мађарска култура, јер за хиљаду година није могла припитомити и угладити (култивисати) ни једног председника министарства, а да шта је тек остало за остале синове дивљих пустара, који полунаги блуде „по жаркој песка пустињи“, а о култури и не сањају!!

Мађарском је шовинизму давно требао ладан туш и само крајња толеранција и она међународна учтивост, за коју, види се, да ни мађарски председници министарства не знају, уздржавале су мађарске суседе до сада, да им дају осетити њихову некултивисаност, надутост и бруталност. Али никога не може обрукати, док се сам не обрука. Мађари су требали једном у животу да се начине домаћини и да позову на гозбу и друге људе, па да се покаже сва њихова култура и сва неучтивост. И они су је показали са непоштовањем части — осећаја својих суседа, и за то ће се сад сами окретати по изложби, баш ко Мартин по цркви. Ко шта тражи оно и нађе. Европа ће таман по изливима душе Банфијеве, оценити ступањ мађарске културе, и по величини увреда што их у овако свечаном тренутку наносе независним и самосталним суседима, одмерити бруталност с којом култивишу немађарске народности у својим границама.

Argus.

НЕМАЧКА ОМЛАДИНА ПРОТИВ МИЛЕНИЈУМА.

Беч, 29. априла.

Врло угледни немачки лист „Burschenschaftliche Blätter“, који излази у Берлину, и који је од врло великог утицаја на немачке ђаке („буршове“), доноси у најновијем броју овај чланак. Ми га доносимо зато да наш свет види, на каквој су цени Мађари и код њих:

У последње доба су се по новинама појавиле вести, доставке, па ако се не варам, и општи позиви на међународни ђачки конгрес у Будимпешту, који би се имао одржати у јулу или августу приликом 1000-годишње прославе Стеванове државе. Мађарска академска омладина у Будимпешти сазива тај конгрес, у намери да покаже омладини свих народа, до чега су дотерали.

Посмотримо ли мало боље ту „мађарску омладину“, видићемо да и нема омладине која се може назвати „мађарском“. Јер у целој Будимпештанској и Колошварској омладини је само 30 проц. чистих Мађара: Оно остало све су друге народности. Ту су Немци, банатске Швабе, Саси, Чивути, Румуни Словаци и Срби.

Мађара је пак зато мало, што мађарски народ по својој душевној способности није за науку ни за самосталан рад на томе пољу. — Ко је основао мађарску науку, којом се пештански и колошварски професори толико размећу? Немци и нешто Чивути. Оснивач немачког језикословља био је Немац, Буденц, највећи њихов етнолог, Хунфалви, био је Немац, а тако исто и највећи им сликар Мункачи, обојица су пре тога имали немачка имена.

На колошварском универзитету има једно две трећине професора, који пореклом тешко да су од Арпада. То је јасан доказ ономе што је горе речено да тај народ није за науку и студију.

Па шта управо хоће та академска мађарска омладина са међународним ђачким конгресом? Да не ће можда да расправља каква год омладинска питања? Или хоће да заузме становиште према великим савременим питањима? — Боже сачувај! Сасвим нешто друго! — Дођите у нашу земљу — тако се вели у позивима — у дивну, цветајућу престоницу на Швабенбергу и плавоме Дунаву! Дођите нам у романтичну земљу Карпата и суморних пустара, дођите нам да вас мађарски угостимо, јер знајте, дочекасмо велику радост, а та је: наша мађарска краљевина, коју задобисмо крвљу и железом, навршује ево 1000 година! — То је све лепо и красно, кад испод тог покривача не би вирила потковица мађарског шовинизма и уображености. Мађарска омладина мора да има красне учитеље, који је томе научише. Почев од министра-председника па до жупанијских слугу, од фирст-примаса па до последњег сеоског попа, све је то најгори шовиниста. Али то они крију, крију као змија ноге, јер тешко си га њима ако навуку себи на леђа ону беду, немачку штампу, онда оде сва њихова просвета и слава без трага.

Том скривању и тој страсти, да се чине ужасно великим, (а то је црта мађарскога карактера) има и миленијум да захвали свој постанак.

„Ходите, народи европски, и видите шта све Угарска може, шта ли је све мађарска глава измислила и промашла!“ — То је од прилике девиза тим свима позивима.

Разгледајмо ми те „мађарске“ фирме, које ће на изложби показати мађарску индустрију: то су прво чивутска имена (Фајлхеншток, Розендорн, Кизелгланц, Голдштајн, и т. д.) за тим безброј немачких. То је код њих „мађарска“ индустрија! Хоће песак да се баца у очи свету, па то хоће и тај ђачки конгрес, као што је хтео и онај новинарски и природњачки конгрес. Заварали су и обманули стране новинаре и природњаке сјајем престонице, баловима, чардашима и Циганима, излетима у Татру; а особито се пазило, да се скрије пред страним гостима румунски меморандум, и поштени бечки листови који јављаху о угњетавању народности у Угарској. Држали су се ту говори о свему високом и светом, о слободи и братству и бог те пита, о чему још!

Па тако ће бити и са ђачким конгресом. Кад помислимо како се грозно угњетава у Угарској све што је немачко, (а овамо су им Немци зидали градове, радили поља, једном речју, основали културу,) дужност је немачке омладине да пређе преко тога позива на дневни ред. Јер ти Мађари не дају нашој браћи живети, они смеју само плаћати, трпети и за 50 новч. се помађарити.

Невероватно је, да мађарска омладина има образа, да позива друге омладине у Пешту у ту мучионицу других народности.

Ми се уздамо да се нико не ће одазвати позиву, а мађарској омладини би требало одговорити речима дра Ратиу: „Мађари су најгрозније шовинисте на свету, они су рђав тон (Misston) у складном концерту европске цивилизације!“

Нови Сад, 20. априла.

Шабес миленијум. Колика је свемоћ Чивута у Угарској, и како је цела миленијска ларма дело Јевреја, види се и по томе, што нису хтели да отворе миленијску изложбу првог маја, по римском календару, већ су то одложили били за јуче други мај, који је пао на чивутски шабес: суботу. Тако су Јудео-Мађари отворили свечано свој шабес-миленијум.

*

Румунски митрополит поводом миленниума. Примили смо пастирско писмо, што га је румунски православни митрополит Мирон Роман, упутио на свој народ. И ако се у млогом не слажемо са назорима његове посланице, ипак доносимо овде нека важнија места из ње, да се види како и он, поред све сервилности ипак признаје, да се осим Мађара нико други у Угарској не може и не сме радовати шовинистичкој миленијској прослави — а нарочито да немађарској интелигенцији нема по нипошто места, ни на миленијуму, ни на изложби. А посланица та овако у главном гласи:

„За који дан отвори ће се у главном граду земље миленијска изложба. Уједно ће се онде и у свима деловима земље, славити славље ради тога, што су Мађари пре хиљаду година отели ову земљу мирним и мирољубивим људима, и у њој се кроз хиљаду година одржали. Наравно је, да изложбу, као што и друге свечаности приређују највише личности државне, у славу мађарскога племена, кога они изједначују с угарским политичким народом. За то ове свечаности дају и осталим народима домовине прилику, да посматрају своју прошлост и садашњост и мисле на будућност. Па као што Мађарство слави и светкује, тако и остали народи у земљи имају право, да се, размишљајући о миленијској свечаности, најозбиљније баве и са својим сопственим удесом.

. . . . Једно је сигурно: да ни један једини немађарски народ не ће, да се стопи са владајућим племеном и изчезне у хаосу опћега политичкога народа, већ он чува свој народни значај у језику, у школама и у обичајима, па се само уз ову тежњу може и он веселити, што се је одржао и само тако може ојачати његова нада, његово уверење, да ће се и у будуће одржати. Што се на посе тиче румунске православне цркве, чије су вернике мађарске области позивале, паче силиле, да учествују код миленијске свечаности, нипошто се не смеју пустити с ума тужбе, што се све више гомилају, тако, да је румунској интелигенцији са свим не могуће мирне душе учествовати код свечаности, јер јој пред очима лебде многи докази за то, како су Мађари са свим занемарили интересе њезине екзистенције и ускратили јој услове праве слободе, једнакости и братимства . . . .

И ако дакле немамо разлога, да се веселимо овим свечаностима, како се други веселе, приредићемо ипак у то доба само црквену свечаност. А кад се састанемо, захвалимо се Богу, што је и крај толиких патња наша црква очувала свој народ. Молимо се онда за владара, за домовину и за њезине борioце, за све земље и суседе, за нутарњи мир, за добро цркве — за све оне, које спомињемо и код других служба, — но више се поред данашњега политичкога положаја од нас не може желети.“

Питамо, шта на ово каже наш ратоборни и мудри патријарх, са киме рече Банфи, да није у неспоразуму — и наше српске владике, које покорно примише владин „бефел“ у погледу миленијума, те га натурише даље нашим автономно-црквеним властима?!

*

Дрско насиље. На „Српској Матици“ виње се мађарска застава. Пошто сада „Матица“ нема председника, а за подпредседника знамо да је на путу, то нико није смео начинити таку заставу, нити је истаћи. Дознали смо да је сам жупан Флат казао да се мора та застава начинити и истаћи. „Матица“ се клони и сенке политичне, јер над њом виси мач дамоклов сумњичења, и баш Флат држи у руци длаку на којој виси тај мач, — и сада он сам, мимоилажењем свих позваних тражи да „Матица“ истиче мађарску политичну заставу и слави политичну светковину миленијума!!

Није ли то дрско насиље?

Насиље према личној слободи. Сасвим смо поуздано извештени, да се на овдашњој мађарској вишој девојачкој школи (према министровом наређењу), управо дрско нагони свака девојчица: **да мора** на дан миленијских свечаности, доћи, у нарочито за тај дан зготовљеној белој хаљини, са венцем на глави. Даље свака **мора** да носи на грудима мађарску тробојку и поред тога, **мора** да приложи **30 новчића** за мађарску заставу.

Ово не само да је насиље према личној слободи, него је и свечаност под морање — тим пре што у тој школи има пуно деце, која нису мађарске народности, и који само пустајилук и дивља ћуд несавесних људи може да нагони, да славе оно, што они не ће и не могу да славе и рад чега би с пуно права могли, пре да плачу, него све друго.

Тако свирепо натеривање школске деце, не само да је за осуду са нашег српског гледишта, него и са чисто мађарског, јер светковање нечег то је акт пијетета, а не нешто што под морање иде.

Ето и то нека буде један доказ више, какова слобода и либерализам влада у бедној Угарској, коју су већ толико садањи власници осрамотили и онаказали, да јој се једва може некадање поносито лице да угледа. Срамота, по сто пута срамота.

*

Поводом Апоњијевог говора. Приликом апроприационе расправе у угарском сабору, рекао је у свом говору гроф Апоњи између осталога и то, како је данас у Угарској тако зло стање у сваком погледу, како никад до сада не бејаше, и да горе већ једва може бити. Код таког стања да га не чуди ни мало, што је Угарска сав свој утицај и углед изгубила на балканском истоку, што сведочи и последњи сукоб са Србијом, која се скоро поспрда са позивом угарске владе на суделовање Србије при миленијским свечаностима.

Тако ето каже гроф Апоњи, прави Мађар, па му и ми ево кажемо, да је тако, ал га и питамо, што није рекао за што је тако?

Кад је оно угарска влада поред свих јасних одредаба трговачког уговора између Србије и Аустро Угарске, поступала са Србијом горе него са својим немађарским народностима и кад је забрањивала извоз свиња и говеда из Србије, како је кад хтела и како јој се кад свидело, а све без икаковог оправданог разлога и смисла — где је био тај племенити гроф Апоњи, па да опомене угарску владу, на зле последице од њеног таковог неозбиљног и балавећег поступања?

Тада је он ћутао, јер је тада била вређана и понижавана Србија, као год што је ћутао, кад је јудео мађарски изложбени одбор удешавао, како ће се на шовинистичком миленијуму носити и застава Србије, заборављајући, да је Србија независна држава и слободна краљевина. А сад кад је и тој Србији већ дозлогрдило, па је и она једва једном показала зубе, сетио се ето тај господин гроф, да кука за изгубљеним престижем и угледом Угарске на балканском истоку!

Наведосмо ово само да се види, како су већ сви Мађари огрезли у шовинизму, од кога су толико обневидели, да ће због тога изгубити, не само некадањи углед своје домовине, него и оне своје пријатеље, на које би у критичним тренутцима скоро најсигурније могли рачунати. Ми смо били увек они, који смо на то опомињали шовинисте мађарске и који смо их саветовали, да се окану политике пркоса и претеране несношљивости, па да у интересу своје домовине удесе искрене и праве пријатељске односе са својим суседима. Ал наше речи осташе глас вапијућег у пустињи — и тако се ето догодило оно у истини, што смо ми одавно предвиђали, а што су изазвале шовинисте мађарске својим непромишљеним прецењивањем себе и подцењивањем других.

Сад ће им ваљда бити јасно, да и ми

можемо имати право, као и то, да и ми можемо писати онако, како је то по нашу заједничку домовину Угарску добро и корисно — и ако нисмо и не ћемо да будемо Мађари, па се за то и надамо, да ће доћи време, кад ће Мађари и наш немађарски глас већ једном чути и уважити.

*

Зар се враћају Исина времена? Кад смо оно отпратили у вечност заборава, несносно и шовинистичко доба великохрватског ковача Исе Кршњавога, ми смо држали да ће са њиме престати и они дрски испади, који су се од стране појединих земаљских просветних завода и органа према нама Србима догађали. Но најновије вести које нам долазе из Загреба, као да нас хоће још и боље да увере да између званичних и незваничних стеклишта, нема ама баш никакве разлике, па ма се они звали Кршњави, или Шпицер-Крајчовићи.

Наш уважени пријатељ нам јавља, да је у прошли уторак давата у загребачком казалишту премијера од Трешићеве нове драме „Симеон Велики". Па како исти велико-хрватски песник, није могао да нађе потребна материјала из хрватске прошлости, то је отишао међ Бугаре, извукао из заборава њиног цара Симеона Великог, те га направио јунаком драме у којој помоћу Хрвата млати и понижава Србе и српске кневове из оног доба. Шта више, чак син Симеонов, ћуша на бини српског кнеза Захарију. И поред свег тога ми би Трешићу, врло мало имали да замеримо, јер ми нисмо криви, што његова памет не досиже даље од његова носа.

Но с правом замерамо казалишној управи, што не знам коме и чему за вољу дозвољава, да се на земаљском казалишту износе такове књижевне бљувотине, које поред тога што отупљују укус публике, још вређају и народносно српско чуство. Нама је до душе добро познато великохрватско расположење садање казалишне управе, о чему смо у своје време доста писали и говорили, ал' нам није познато, да таким духом дише и новопостављени оделни предстојник за богоштовље и наставу, који тако што дозвољава својим потчињеним заводима и званичним органима.

Па зато риликом прве претставе „Симеона Великог" дошло је и до шкандала, јер су присутни Срби, са пуно права звиждали и демонстрирали против тако безобразних испада на српску прошлост, име и народност. Но како да схватимо поступак званичних стеклиша, који под видом земаљске власти, затворише све оне Србе, који су демонстрирали, и тиме дадоше још више повода разузданим шовинистама, да буду у будуће још дрскији и безобразнији.

На завршетку питамо још једном: зар се Срби у Троједници никако не могу да спасу званичног и незваничног стеклиштва — и зар се можда тако брзо враћају зла времена др. Исе Кршњавога?

ГЛАС ИЗ СРБИЈЕ.

Београд, 19. априла.

Пре поласка краља Александра у Атину, ја сам вам писао, да се очекује по повратку његовом образовање одбора из свих партија за израду пројекта устава. Напредњачка влада радила је и пре а ради и сада, да питање устава што већма развуче, јер под светлошћу уставном нема места за апсолутистичке кукумавке напредњачке. И канда у томе и успева донекле.

Држање према мађарском шовинизму дало јој је храме, још на коју недељу или месец, а нарочито за време посета кнеза црногорског и бугарског. У том питању је нашла влада целу опозицију и целу земљу уза се, и она је то примирје згодно употребила, да одложи образовање одбора за израду устава.

* * *

Прошле недеље био је у Крагујевцу велики окружни збор либералне странке, на који је отишао и генералштаб њен из Београда са Ристићем на челу. Очекивало се бар овом приликом да ће Ј. Ристић показати више снаге и енергије, али он је и овога пута остао себи доследан. Говорио је и дуго и много али тако неопредељено, тако млако и развучено, да би боље било и да није говорио. Његов положај и његово искуство друкчији говор траже од њега у тренутцима, кад отаџбина грца под теретом незаконитости и материјалне невоље. Али бадава, што бирократизам одгаји, то није способно за здрав и чио живот!

Пре 2 дана био је вођа радикалне странке Пашић примљен код краља. Говори се да је повод тој аудијенцији било образовање одбора за устав. Судећи по физиономији радикалних првака изгледа, да су све лошији изгледи за правилно решење тог питања. Отуда се у радикалној странци осећа јако кретање. Спремају се велики митинзи у целој земљи. До сада су држани већ четири-пет таква скупова у чачанском, рудничком и ужичком округу и на сваком од тих је присуствовало по 5—6 хиљада радикала. Као из једног грла осуђује се данашње стање у земљи и тражи се резолуцијама повратак нормалном-уставном стању.

Argus.

РУСИЈА, БУГАРСКА И СРБИЈА.

Поводом приближења Бугарске ка Русији и поводом обновљеног пријатељског одношаја, који је сада, после дуге паузе и опет успостављен између ове две словенске државе и народа; и нехотице се намећу човеку различите мисли и размишљања, те се свако мора запитати: шта је то и од куда то, да Бугарима у Русији све иде за руком што год започну, док Србија још никако не може да задобије потпуно ни руско јавно мнење, а камо ли званичну Русију, која је увек више наклоности према Бугарској показивала? Свакако је врло интересантна појава код целе ове ствари, она необична срећа бугарских државника, који и ако увек нису бирали најлепша и најчаснија сретства, ипак су знали изабрати згодно време, кад су ма шта у интересу Бугарске хтели да ураде и створе. А тога код Србије не нађосмо ни у једном чину, ни у једном времену, па ни онда, када се је скоро цео свет са потпуним признањем дивио њеној пожртвовности и истинској одановшћу ка ствари, коју је хтела на сасвим племенитој и најузвишенијој основи да изведе.

Оћемо да смо објективни у пресуђивању, па ћемо за то врло радо допустити, да су томе криве врло млого и спољашње прилике туђинских намера и интереса, које су млого ближе Србији него Бугарској, па и сам њен политичко-географски положај, према моћној аустро-угарској монархији и Босни и Херцеговини; но скоро да толко има и кривице њених државника, који су се увек одликовали, или сувишном наивношћу и лакомисленошћу. Отуда у прошлости државног живота Србије, већином сами неуспеси, или бар несретно промашене прилике и време.

Да је томе, у првом реду што отимице, а што опет нехотице, премлого ишла на руку и сама круна у Србији, о том више за никог не може бити ни најмање сумње, тако, да она управо није умела ни своје крунске интересе да штити и сачува.

А код таквих несретних прилика и трзавица, је ли чудо, што Србија и данас још стоји онде, где је још пре свог ослобођења од Турака стајала, ако можда није и унатраг од тога отишла. И сама једино спасавајућа идеја свесрпске мисли и уједињења, коју је онако дивно припремао још неуки и примитивни кнез Милош, а коју је тако сјајно подигао и сталан јој правац одредио неумрли српски кнез мученик Михајло, не само да није после њега мегована и достојно прихваћена, него ако није са њиме и она у гроб спуштена, а оно је заостала једино у пустим речима, којима су се појединци служили као најзгоднијим средствима, за обмањивање и маркирање разних непатриотичних и блазираних подвига. Примера ради доста је ако наведемо само напредњаке, који су сваки свој прљав поступак завијали у велико српску патриотску фирму, као н. пр. српско бугарски рат, покушај за војничку конвенцију са Аустро-Угарском и т. д.

И кад је тако у Србији као у матици, да не речемо Пијемонту, рађено, је ли онда чудо, што ни око ње, по осталим земљама и крајевима где Срби живе, није ништа боље?

Са Бугарском већ није тако. Она додуше нема ни једне светле и идеалне појаве да покаже у свом државном животу, па чак ни сам српско-бугарски рат није могао да је узвиси на ону висину, на каковој је толико пута Србија блистала; као ни само њихово уједињење са источном Румелијом. Они су шта више још и данас зависни од Турске, али поред свег тога они имају толико сретно изведених и од практичне вредности великих дела за Бугарску и њену народну ствар, да се то с пуним признањем мора њиховим државницима у велику заслугу уписати. Рекосмо већ напред, да они за то нису много бирали средстава и да им путеви, којима су до тога дошли, не бејаху ни најмање узвишени и светли — ал' резултати су ту, они говоре и то је оно, што им се мора признати и завидети.

Узмимо само примера ради прво време бугарске кнежевине после ослобођења испод турског ропства; после ослобођења које је извела руска, румунска и српска војска уз најужасније ратне напоре и страхоте. Руси им зидају касарне, цркве и школе, организују и оружају модерним оружјем бугарску војску, спремају им у Русији не само војничке, него и цивилне државне бугарске чиновнике и стручњаке — а све на трошкове, или руске државе, или разних добротворителних општества.

Лукави Бугари примали су све то, као што су у својој војсци трпили више и ниже руске официре све донде, док нису видили, да могу и без њих сами своје потребе и у цивилном и у војничком чиновништву подмиривати. Одмах су окренули фронт према сваком покрету, који је из Русије долазио, док најпосле, као врхунац неблагодарности бугарске према Русији, није дошло потајно туровање покојног кнеза Батенберга са Енглеском, па и Аустро-Угарском. Тако шта Србија нити је учинила, нити би икад учинила према оном, коме би била обвезана, као Бугарска за своје ослобођење Русији. Али шта вреди све то, кад је Бугарска неблагодарним окретањем леђа Русији, умела да стече тако исто велике протекторе, заштитнике и добротворе у Енглеској и Аустро-Угарској, који јој у друштву са Немачком помогоше да дође, скоро без по муке и без крви до сједињења са Источном Румелијом и до рата са Србијом, који знамо како се је свршио и после кога је Србија силно изгубила од свога угледа међ Југословенима, — и то лукаво преварена од Аустро-Угарске, а са пуним уверењем, да се бори за часну ствар — за одржање закључака берлинског конгреса; у место да је и сама пошла преко граница, да граби од некадањег свог земљишта, што се јо још уграбити могло.

После тога дошло је доба чисто аустријске владавине несретног Стамбуловa, који је свршио до душе врло жалосно, али је поред свег тога оставио Бугарској иза себе оно, што само најславнији државници својим државама и народима оставити могу. Бугарске владике у Македонији и Старој Србији, то је само мали део, од онога што се није видело, а што су агитатори бугарски радили и стварали по Македонији и Старој Србији. А све то збива се за оно време док је у Бугарској владала антируска владавина ,на челу са кнезом Кобургом, кога нису ни најглавније европске силе за таковог признале.

И Србија није ни у таким приликама могла да се користи. Сад или што Русија није за њу имала правог смисла и осећаја као за Бугарску, или што сама Србија својим увек неодређеним и лакомисленим радом и поступцима није умела, за себе Русију да задобије — а прилика је тако згодна била, баш као наручена. Краљ Милан абдицирао а дошла регенција младог краља, против које ни Русија није приговарала, завладала права народна воља по новом уставу и све је било ту, ал' ваљда није било среће, и за то се је све и распрштало, као и снег после првог сунца.

Ишао је и млади краљ Александар двапут у Петроград, покушавало се нешто и са његовим путовањем у Цариград — ал' све у залуд. Срби и Србија не успеше и не добише ништа, док Бугарска од Аустро-Угарске доби за своју војску силне Мајнлихерове пушке, под најповољнијим условима. Е, ал' ко је Србији крив, кад се у њој збиваху баш тад баснословна чуда и покори, које са Миланом и Наталијом, а које опет доласком злогласне Рибарчеве владе, а нарочито са повратком Милановим у земљу — после чега је надошло укидање устава, растеривање радикала са владе, као и шкандаловна Чебинчева афера.

Признајемо да се је таково шта и у другим државама догађало, али код свију других а нарочито пак у истој Бугарској за време Стамбуловљеве владе и после њега, таке су промене имале неког свог разлога. У Србији је баш то зло, што је тамо скоро све бивало, без икаквог оправданог повода и разлога и по томе је врло тешко изрећи објективан суд, а најмање пронаћи правога кривца. Ал то је јасно за свакога, да је Србија била до сада скоро увек несретне руке, кад год је ма шта хтела да учини и изведе — а понајнесретније је руке бивала баш у својој спољној политици, па зато и кад је била са Русијом, и кад је без ње била, увек је зло прошла, или бар празних шака остала.

И најновије измирење Русије са Бугарском донело је Бугарској великих добити као признање кнеза Кобурга, па ево како сад јављају и млого других важних ствари, те се чини, да је Русија заборавила већ све увреде, које јој је Бугарска за време Стамбулова, па и пре њега нанела. И сад већ показују према Бугарима и Бугарској толико силне симпатије, колико према Србима и Србији нису никад показивали, па ни онда, кад су са њима ратни савезници били. Једино је још можда Црна Гора за коју је неке симпатије Русија показивала, а од које ни она, ни Српство није много добити имала. Јер док су Бугари на све стране, где год их има стварна успеха имали од руског пријатељства, дотле је Црна Гора због оног: — мој једини пријатељ — опасана била тако са аустријским фортицама и пограничним стражама, да једва може дисати.

Таке смо ваљда ми Срби среће, која нас још од Косова прати, или још ваљда није дошло наше право време? И без сумње, да то тако не може дуго трајати, па да ће и Русија са свим другачије и на Србију и на Српство гледати и рачунати, чим се Срби буду отресли своје простодушности и чим почну радити у политици онако, као што цео свет данас ради. Па у то име, нека у Србији учине све и сва, као и преко њених граница по осталом Српству, да нам се бар не може рећи, да смо ми сами криви, за ове доиста зле и мучне прилике у којима једва живимо. Нека буде дакле наша будућност, кад смо пропустили прошлост и садашњост! А и Русија ће једанпут ваљда знати и сама, где треба да тражи и помаже праве, а где лажне и привидне пријатеље, те ће тако исправити једном све своје погрешке и неправде Србији и Србима нанешене.

Миленко.

Политичке новости.

Србија. Поред свих гласова који казују, да је министарска криза у Србији легла и да је питање о промени кабинета и устава одложено на неко време, ипак се чини да криза још увек озбиљно траје и да ће наскоро бити промене на влади. За сада можемо у том правцу само толико јавити, да је краљ Александар пре неки дан и опет звао себи у двор, вођу радикалне странке Николу Пашића, чему се придаје велика важност,

Како у Београду тако и у Србији, врло је угодно примљена вест, да скоро све руске новине држе одлучно страну Србији, у погледу њене одлуке према миленијуму. Те тако може барон Банфи сада размишљати, да ли је имао право, кад је поступак Србије окрстио чином обичне неучтивости?

Како „Одјек" јавља, министар финансије Стева Поповић после „срећно" свршених операција у Паризу и после оног „сјајног успеха" финансиског, који находи хвале једино у чланцима „Виделовим", вратио се у престоницу, али, на жаласт, празних шака. Банке су одобриле, да може од монополских прихода узети 2,000.000 динара и то поступно. Како веле, за ову ће суму заложити у Народној Банци 8 милијуна папира новог зајма, који је примљен у опцију, а оних 16 милијуна који су примљени fix, залегли су за досадашње подужице!

*

Црна Гора. Скоро по свима европским новинама пронешена је вест, како је султан послао свог личног лечника Фејзи пашу на Цетиње, да се сам увери о стању здравља кнеза Николе и да га о томе извести. И судећи по томе, човек би још и веровао, да се ту ради у истини о здрављу кнежевом; премда је цела ова ствар веома чудновате и необичне природе.

Али нама се све чини, да се ту ради о млого значајнијим и чисто политичким стварима, нарочито ако се узме у обзир, да је кнез Никола обдарио истог Фејзи пашу са орденом Даниловог реда I. степена, као и то што је та посета турског паше на Цетињу, баш сада се случила, кад се кнез спрема на пут у Русију, где ће на позив самога руског цара Николе, присуствовати свечаном крунисању руског царског пара.

*

Аустрија Из Беча јављају са свим сигурно, да ће одма после крунисања у Москви, доћи у Беч руски цар Никола II. да посети аустријски царски двор. Та посета збиће се половином јуна месеца, те

млоги придају већ сада велику важност овом царском путу,

На даље јављају из Бечa, да је кандидат антисемитски за бечког градоначелника, професор Шлевингер, а за првог вице-градоначалника Др. Купка.

Пада у очи долазак далматинског земаљског намесника ГФМ. Давида, који преко Фијуме путује за Беч, те се мисли, да ће цар повести с њиме преговоре, како би се примио за аустро-угарског ратног министра.

Црногорски кнез Никола стигао је у Беч, на свом путу за Москву. У Бечу се је састао са грофом Голуховским заједничким аустро-угарским министром спољних послова, који је због тога заостао у Бечу, и тек прекјуче дошао ради миленијума у Пешту, где се и као краљ Фрања Јосиф налази.

*

Далмација. Смрћу покојног др. Михе Клајића, остало је упражњено место на царевинском већу у Бечу, за вајнски котар дубровачко-корчуланski, кога је све до своје смрти заступао покојни Клаић. Пре неки дан обављен је у том котару накнадни избор, на коме је једногласно изабран, кандидат хрватске народне странке, млади др. Перо Клаић, син покојников.

*

Француска. Тек што смо јавили, да је после тако дугог погађања и напора, једва једном пошло за руком Мелину, да састави ново француско министарство, ево где већ из Париза јављају, да је положај новог Мелиновог кабинета уздрман и да ће врло кратког века бити. И сами радикали као и социјалисте нису са кабинетом најзадовољнији, па може се мислити, како су, према њему расположени монархисте и њихова штампа, која већ труби како ће народ француски позвати Бонапартину династију, да завлада и уведе ред и сталност у Француској.

Не знамо да л' ће се то икад обистинити, јер смо научили и од пре, кад год је каква промена кабинета у Француској била, да о томе слушамо — но свакако је значајно, да се у овим ровитим приликама принц Виктор Наполеон бавио у Бечу, где је доста добро био примљен, и да је сада врло близу француске границе, без сумње у намери да мути себи у прилог.

Ал' свест републиканска и слободоумна тако је јака међу одушевљеном и интелигентном народу француском, да ће сав труд монархиста проћи као и увек до сада на лијо.

ДОПИСИ.

Велики Радинци. (Бележник и општинари). У 46. броју цењене „Заставе", описали смо поступак нашега бележника, уједно управитеља општине Парабака и изнели на јавност нашу притужбу сл. кр. котарској области у Руми, у којој смо молили за поведење истраге, а уједно изразили наду, познавајући правичност и доброту нашега г. котарског предстојника Косановића, да наше притужбе не ће остати глас вапијућег у пустињи. И нисмо се преварили, јер наш врли г. котарски предстојник и не обзирући се на његово слабо стање здравља, није наше притужбе узео као неосноване денунцијације, као по богу некада г. предстојник Ђорђевић, већ је држао, да свакако треба ствар извидети, те је одмах након ускршњих празника, дошао у нашу општину и повео истрагу, и то не само у правцу наше притужбе, већ је ишао и даље, те све помно и савесно истражио.

Поведена истрага по самом г. предстојнику, не само да је доказала све оно, што смо у нашој пријави навели, већ и више тога, као што смо се и надали. Ћебета општинска, која су из општинске коморе својевремено, неким чудноватим начином нестала, опет су се неким чудноватим начином нашла, и то баш на сам дан вођене истраге, јер када је г. предстојник на тај предмет са истрагом дошао, имао је г. Парабак ћебета у приправности, те их је одмах и показао, али није имао воље, да их размотане покаже. Када је пак госп. предстојник то захтевао и Парабак ћебета размотао, показало се, да су ћебета подерана и упрљана, које никако не би могло бити, да су иста била остављена на њиховом месту, јер су ћебета нова купљена, а нису никада употребљавана за оно, за што су одређена била, а то је за болницу подигнуту пре неколико година, кад се појавила колера. Биће да је онај допис у цењеној „Застави" био тај мађионичар, који нађе тако брзо општинска ћебета.

Како дознајемо, госп. котарски предстојник је задовољан са успехом истраге, а ми му честитамо и захваљујемо му на томе, што нам је и овом приликом доказао, да је ваљан и реван чиновник; — али дознајемо још и то, да спроведеном истрагом није неко задовољан, а тај незадовољни неко, очекује сваким даном накрачки декрет, којег је у пуној мери заслужио врећајући закон, законске установе и општинску самоуправу.

Нека се не мисли, да смо злобни и осветљиви, боже сахрани. Ми се не желимо никоме светити и ми нашем госп. бележнику желимо сва добра, али само мало **подаље од наше општине.**

Родољуб.

Вести из места и са стране.

Концерт Жарка Савића. Познати српски оперни певач Жарко Савић, члан опере у Фрајбургу у немачкој, бави се на допусту у нашим крајевима, и намерава у више српских вароши да приреди концерте. Тако ће сада у четвртак 25 априла (7. маја) концертовати овде у Новом Саду, а за тим око Спасов-дана у Суботици. Препоручујемо пажњи наше публике на ове концерте, на којима ће имати прилике да уживају у уметничким певању Србина, који је у страном свету врло лепа гласа стекао.

Повереник „Друштва за потпомагање сиромашних Срба ђака у Бечу". Друштво за помагање сиромашних Срба ђака у Бечу, изабрало је врсног члана и редитеља дружине српског народног позоришта Андру Лукића, за свог повереника за све српске крајеве и места која дружина полази, и Лукић се радо одазвао том позиву и са благодарношћу примио је то као одликовање са намером, да у свим српским местима купи прилоге на споменуту племениту цељ, коју ми сваком српском родољубу најтоплије преноручујемо.

† **Др. Влахо Шарић.** У Дубровнику је недавно умро др. Влахо Шарић, Србин католичке вере и бивши лични лечник цара Максимилијана, у својој 78 год. живота. У последње време бавио се је у Дубровнику и био је управитељ дубровачког Лазарета. Мир пепелу његовом!

Кнез Никола почасни члан. Из Бечa јављају да је тамошње географско друштво изабрало пре неколико дана у својој редовној седници, за почасног члана црногорског кнеза Николу.

Пешта морско пристаниште. Један угарски подузетник, како јавља „Пестер Лојд", затражио је од угарске владе концесију на предрадње за изведење једног пловног канала за пароброде, који би ишао од Пеште до Фијуме и тако директ спојио Пешту са јадранским морем. Према томе би тај канал ишао Дунавом до Мохача, одатле би се копало до Осека, а оданде до Брода, где би се улазило у Саву па даље Савом до Сиска. Од Сиска би се направио прокоп кроз брда и планине, до на јадранско море код фијуманске луке.

Јудео-мађарски миленијум. Пишу нам из Сомбора. Овуда, поред Сомбора, прошао је пре два дана босански влак, који је у три вагона, засебно возио, Турке, на миленијску изложбу. Двоја кола била су трећег реда, а једна кола другог реда. Чудновато упада у очи да су буле, са свим отвореног лица на прозору стајале, дочим се зна, да су у њих покривена лица, тако, да се само очи могу видети. Тада ми паде на памет модерна једна Туркиња још 1882 год. у Сарајеву, која се за сваким европејцом, цивилистом осврталa, као да је на бечком грабену била, док се нисам с њоме познао, и у турском оделу, неку Сали-лебн нашао. Тако исто и ове туркиње и турци који путују за миленијум, који ће живети у турским кућама, ни су никако Турци, већ католици, а има по несрећи и Срба који и незнају нашто се употребљују, већ зараде ради, иду као хајван на сајам.

Наказа. Ноћу између 14. и 15. овог месеца око два и по сата изјутра, Мара жена Јована Ђорђевића из Београда родила је живо мушко дете, са четри руке и четири ноге; и то ноге и руке су са стране, једно до другог. Евица Банковић бабица, однела је дете у управу вароши Београда, Стејићу лекару, који је дете задржао и вели, да је ово један од најчудноватијих случајева природе. Дете је живело свега 11 сати.

Крунисање руског цара и Јевреји. Познато је како ће на крунисању руског цара у Москви учествовати све европске па чак и азијске, америчке и афричке земље и народи као и све могуће вере и секте што их има на овоме свету. За сваког ће дакле ту бити места, па чак и за рим-папино и мухамеданско верско изасланство. Једини за које ту нема и неће бити места, јесу Чивути, који неће бити припуштени на крунисању руског цара и ако их у самој Русији има до 5 милиона. Тако је у православној Русији, а не као у Бечу и Пешти, где су сви у чивутским рукама и џеповима.

Обесан бележник. Из Менеша у арадској жупанији, јављају „Мађарорсагу", како је тамошњем бележнику дошао послом некакав човек, да га за нешто умоли. Обесан бележник скочи на њега, увуче га у собу, затвори врата и почне га тако за уво немилосрдно вући, да га је свог раскрвавио. Поред тога још му је одгризао у беснилу и неколико прстију на руци.

Убио брата. Из једног места арадске жупаније ављају, да су се у соби играла два мала дечка, док су им родитељи били радом забављени у врту. У том старији брат 7 год. стар, довати са зида пушку, наперије на млађег брата и на место га убије. Чувајте оружје од деце.

Несрећа у руднику. Из Лондона брзојављају за страшну несрећу, која се је пре неки дан догодила у угљеном руднику никлтонском. На име експлодирали су загушљиви гасови тако силно, да је на место сто сиротих радника убијено.

Магистратска објава. Како се из досадањега искуства види, да се одредбе 80-ог §-а XIV. законског чланка од год. 1876. као и наредбе кр. угарског министарства унутрашњих послова под бр. 91954/1894. о пријављивању кужних болести, не врше ни са потребном тачношћу нити пак доста брзо, то се услед тога позивају сви они, који су на пријављивање обвезани, као на пр.: свештеници, учитељи, забавиље, општински и приватни лечници, бабице и сви други, који знају за случајеве оболевања од доле наведених кужних болести, — да такове случајеве оболевања, кад за исте дознају, још исти дан пријева код варошке капетаније и то тим пре, што ће сваки онај, који пријавити пропусти, на основу 99-ог XL. законског чланка од године 1879; односно 7. §-а XIV. зак. чланка од године 1876. кажњен бити глобом до 300 форинана. Осим тога обвезани су лечници набавити код варошке капетаније довољан број од поштарине опроштених дописница под насловом „лечничка пријава", и исте испунивши неодложно припослати варошкој капетанији. Пријавити морају се сљедеће заразне болести: 1. Дифтеритис и гуштер у грлу (croup angina). 2. Црвеница (шарлах). 3. Мраса (црвене богиње, morbilli). 4. Магареће кашаљ (хрипавац, pertussis). 5. Све врсте мехурастих богиња (variola, variolois, varicella). 6. Трбушни тифус (tudhus abdominalis). 7. Тифус са оспама (бубуљицама, tuphus exanthematicus). 8. Срдобоља (dysenteria). 9 Азиатска и домаћа колера (cholera asiatica et nostras). 10. Заразно запаљење ушних жљезда (parotitis epidemica). 11. Запаљење мождане опне и опне од кичмене мождине (meningitis cerebro puerperalis). 12, Трахома. 13. Бабиња грозница (febris puerperalis). Варошки лечници су дужни свако пропуштање пријаве с места варошкој капетанији пријавити. Капетанија сл. кр. вароши Новога Сада, 30-ог априла п. р. 1896. год.

Редовну беседу с игранком, приређује вршачко срб. црквено певачко друштво под управом свог ликовође г. Вацлава Шнора, уз пријатељско суделовање грђе Софије Цвејићеве на ђурђев-дан 23. априла (5. маја) 1896 год. у редутној дворани „Хотела Александровића". Распоред: I. Део. 1. „Цуричица мала..." од Ив. пл. Зајца, пева мушки збор. 2. „Арија из опере Марија кћи пуковније" пева гђца Вида Гербецева, прати је на гласовиру друштвени ликовођа. 3. „А што ће суза" од Гв. Хавласа, пева тенор-соло г. Душан Гершић уз пратњу мушког збора. „La Regata Venocziana" од Фрање Листа, свира на гласовиру гђца Софија Цвејићева. 5. „Лађарев поздрав" двопев од Ј. Јержабека, певају гђце: Лена Поповићева, Лепосава Цвејићева, Мара Мркшивећа, Зора Комленова, Олга Матејићева и Ана Ранчинова. 6. „Слушај" четворопев од Гв. Хавласа, певају г. г. Васа Лазаревић, ђура Брашован, Пера Захаревић и Миша Бугарски. 7 „VII. Руковет (из моје домовине) од Ст. Мокрањца, пева мешовити збор. II. Део. Игранка.

Храмовску забаву, приређује српско православна црквено школска општина уз судјеловаље српске омладине у Прњавору на ђурђев дан 1896. године, у просторијама српске школе. Чист приход намијењен је школском фонду. Распоред: I. Дио. 1. „Чича Мија" од Змаја декламује Тодор Шпирић ученик IV. разр. 2. „Ода маковом крању" од Змаја декламују Велимир Ковачевић ученик IV. разреда. 3. „Јетрвице адамско кољено" српска народна пјесма пјева уз гусле Ђорђе Станковић тежак из села Чечаве. II. Дио. „Владислав" жалосна игра у пет дејства од Ј. С. Поповића представљају дилетанти. III. Дио. Српске народне игре. Ђурђевка. Сремско коло. Зајечарка. Немањино коло. Србијанка. Наталино коло. Радикалка. Нишевљанка.

Трговац са девојкама. Пре смо јавили, како се неки Чива намамио у Загребу и Сарајеву и како је ту куповао младе девојке, па их чак у Бразилију и по осталој Америци продавао за скупе новце а за нечасна посла. Сад опет јављају из Берлина да је и немачки министар полиције, издао свима властима најстрожије налоге, да добро пазе на некога бразилијанског Чиву Лазара Шварца, који тако вата по свету наивне девојке, па их после у Америку води и продаје. Ту се спомињу по имену и сви његови помагачи, такође све изабрана деца Израиљева.

Нашим претплатницима! *Овим молимо наше дужнике да што пре свој* **дуг** *намире код наше администрације. У данашњим пак тешким приликама, позивамо све наше поштоване претплатнике, да* **одма претплату на „Заставу" обнове,** *како би она у својој* **тридесет првој** *години рада, што боље могла да одговори својим тешким дужностима у борби за народна права. Наше једномишљенике позивамо, да се живо заузму око прикупљања* **нових претплатника,** *како би наш рад још и боље проширити могли. Држимо да народ српски не ће своју „Заставу" заборавити, и својим јој немаром сметати, да се још и боље лепрша на грудобрану народних права.*

ИЗВЕШТАЈ

о приловима, који су стигли приликом Милетићеве седамдесетгодишњице.

Молимо све скупљаче, који нам до данас нису послали спискове, да то што пре учине, како би овај извештај био са свим тачан и потпун.

Обровац. (Далмација.)

Скупио: Владимир Десница.

По 5 ф. Владимир Десница; по 1 ф. Прото Петар Олујић, поп-Стево Калинић, Никола Угрица, Петар Десница, Марко Урукало, отац-Прокопије Самарџић, Андрија Кнежевић, поп-Милош Кончаревић; по 50 н. Др. Владимир Јокић, Сима Милоуш. Свега 14 фор.

Река. (Фијума.)

Скупили ријечки родољуби и под именом Милетићев фонд били уложили у пучку штедионицу на Реци, а сад послали као прилог „Братству" — 54 ф. 85 н.

Ковиљ-Сентиван.

Осим деоница скупио: поп-Стеван Стефановић.

По 3 ф. Стеванкић, парох; по 2 ф. Ђока Јефтић, гостионичар; по 1 ф. Живан Пауновић, учитељ, Стеван Пасторначки, гостионичар, Станко Рајић, председник, Игњат Путник, ратар, Сима Миланов, Кранислав Пачарић, Младен Станкић, Паја Пејак, ратар, подкнез, Стеван Столић, ратар, Паја Дујић, ратар, Јеца Павлова, ратарка; по 50 н. Јован Павлов, ратар, Рада Плавшић, Јаша Петков, Новак Маглов, Јован Маријанов, Гедеон Ђурчић, подпредседник, Марко Рајић, Ђока Мирилов, ратар, Урош Крстић, Влада Крстић, Илија Пачарић, Милош Туцаков, ратар, Шандор Плавшић, ратар, Коста Милинов, Стеван Шапоњац, гостионичар, Гига Мирков, ешкут. Свега 24 фор.

Нови Сентиван.

Скупио: Ђура Николић.

По 1 ф. Јереј Ђура Николић, парох, Милан Путник, Милош Путник, Јован Николић, учитељ, Мирко Бужин, Урош Путник; по 50 н. Тима Путник, Милош Веселинов, Стеван Веселинов, Кона Путник, Живко Путник, Милан Стојанов, Мата Рус (Деска), Алекса Ацков; по 40 н. Јустин Ацков, Тоша Ацков; по 30 н. Алекса Путник (Бата), Завиша Недељков, Неша Нићифор, Милутин Ацков, Сима Павлов; по 20 н. Дина Уторник; по 10 н. Милан Веселинов. Свега 10 ф. 60 н. Претворено у деоницу.

Србобран. (Сентомаш.)

Осим деоница „Братства" послали као чист приход са Милетићева вечера: Милош Рунић, Јеврем Пивнички и Божидар Продановић.

По 10 ф. Маца уд. Алексијевић, Сава Белић; по 5 ф. Паја Чолић; по 4 ф. Гавра Каћански; по 3 ф. 50 н. Милош Продановић; по 3 ф. Херман Грос, Лајош Бараковић; по 2 ф. Јеврем Пивнички, Божидар Продановић, Сима Шијачић, поп Лазар Каћански, Глиша Манојловић, ђура Чобанов, Паја М. Манојловић, Нестор С. Белић, Мила Севкић, поп ђура Страјић, Лазар Д. Манојловић, Живко Миковић, Јоца А. Манојловић, др. Момир Павловић; по 1 ф. 50 н. Стева Л. Манојловић, Коста Дињашки, Младен Вешкалов; по 1 ф. Стева Дунђерски, велеседник, Милан Дунђерски, велеседник, Милан Настић, Ђорђе Р. Стефановић, Павле Шегуљев, Милан Д. Манојловић, Милош Рунић, Тоша М. Каћански, Сава Ђуришић, Младен Савић, Јевта Миковић, Јован Теофановић, Велемир Павлићев, Душан Белић, Тима Миковић, Нова Н. Дињашки, Сава Ш. Јанковић, Панта Коларић, Вељко Каћански, Стева Зурковић, Јован Медурић, ђока Томић, Настас Манојловић, Јован П. Петровић, Гавра Срђанов, Вирса М. Везилић, Мија Манојловић, Аца Лесковац, Марко Ј. Манојловић, Јулка Гајић, ђока Шегуљев, Сима Кулачин, Радивој Дебељачки, Милан М. Манојловић, Адам Николић, Лазар Баскин, Шана Теофановић, Милева Лончарић, Лепосава Илић, Јован Стојановић, Сима Николић, Сава Пивнички, Неца Вадрић ст.; по 60 н. Стева Нићин; по 50 н. Мирко Алексевић, Фердинанд Рогинер, Мита Николић, Миливој Сивачки, Глиша Рунић, Иван Дебељачки, Жарко Т. Туторов, ђока А. Манојловић, Јеремија Лесковац, Паја Павлов Борин, Симеон Мајински, Партенije Гајинов, Гавра Гаврилов, Јоца ђукић, Милан Јојкић мл., Неца Јојкић, Богољуб Јојкић, Петар Малетин, Паја Јојкић, Стеван Вагатовац, Карл Јункер, Леса Мудрински, ђока Чобанов, Коста Стричевић, Рада Мудрински, Паја Јанковић, Лајош Вад, Андрија Вад, Деже Блументал, Младен Дунђерски, Лазар Јојкић, Сава Потавин, Милан Ненадовић, Лазар Тр. Каћански, гђа Манојловић; по 40 н. Фрања Вондра; по 20 н. Мита Болић. Свега прилога 132 ф. 70 н. Од улазница преостало чистих 35 ф. 98 н. Укупно послали: 168 ф. 68 н.

Свима скупљачима и прилагачима изриче своју топлу захвалност **„Братство" — Нови Сад.**

(Продужиће се.)

Најновије вести.

Убијен шах персијски. Како јављају из Техерана, у прошли је петак у два сата по подне убијен персијски шах Насредин. Убиство је извршио некакав фанатик зато, што је покојни шах и сувише велики европејац био. Погођен је из пиштоља близу срца, те је после два сата у мукама издануо.

Бечки омладински збор. Збор који је за данас у суботу од стране омладине сазван, забранила је полиција у последњем часу, после напорног заузимања бечких јудео-либерала.

Радички први мај, одржан је на све стране и скоро се је свугде умешала полиција, против радника. На више места као и у Бечу, испала је та мајска свечаност крваво.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Дао сам у штампу свој роман:

„НАЗАРЕНИ“.

Место сваког даљег разјашњења износим наслове главних одељака: Парница око јерусалимске иконе. — Изникло је што је посејано. — Велики пост. — Назаренски „владика“. — Назаренство у затвору. — Како се граби девојка. — Два суђења. — „Анђели“ и роб. — Први дани међу назаренима. — Назаренске удаваче. — Борба с назаренима у „скупштини“. — Успаљеници и успаљенице. — Налицкана војска. — Српски поп и „назаренски владика“ у борби око њихова оца. — „Друштво добрих људи“. — Намигуша тумачи св писмо. — Развијава се.

Књига ће бити за 6 недеља готова и изнеће 12—14 штампаних табака. Цена је за претплатнике 80 новч. или 2 динара (дућанска цена биће 1 фор. или 2 динара и 50 пара).

Молим своје млађе пријатеље, да ме помогну у скупљању претплате. Имена претплатника, која ми стигну на време, штампаћу на крају књиге.

Како ћу бити на путу, молим да се претплата и поруџбине шаљу — Штампарији др. Св. Милетића, Нови Сад.

У Новом Саду, 18. априла 1896.

Јаша Томић.

KIHIRDETÉS.

Az pancsovai anyakönyvi kerület alulirott anyakönyvvezető helyettese kihirdeti, hogy: 1. Gyurics Szvetomir ki családi állapotára nézve: nötlen és a kinek vallása: görögkeleti, állása (foglalkozása): gabonakereskedő, lakóhelye: Valjevo (Szerbia), születési helye: Valjevo (Szerbia), ideje: 1872. évi január hó 30. napja s a ki néhai Gyurics Vojiszlav és nehai Gyurics Vojiszlav né Perszida valjevoi volt lakosok fia.

2. Sztefanovics Zorka ki családi állapotára nézve: hajadon és a kinek vallása: görögkeleti, állása (foglalkozása): bocskorosmester apjának háztartásbeli, lakóhelye: Pancsova, születési helye: Pozsarevacz, ideje: 1876. évi szeptember hó 6. napja s a ki Sztefanovics István és neje született Petrovics Rachél pancsovai lakosok leánya egymással házasságot szándékoznak kötni.

Felhivatnak mindazok, a kiknek a nevezett házasulókra vonatkozó valamely törvényes akadályról vagy a szabad beleegyezést kizáró körülményről tudomásuk van, hogy ezt alulirott anyakönyvvezetőnél (helyettesnél) közvetlenül, vagy a kifüggesztési hely községi elöljárósága (illetöleg anyakönyvvezetöje) utján jelentsék be.

Ezt a kihirdetést a következő helyeken kell teljesiteni u. m.: Pancsován és Ujvidéken megjelenő „Zasztava“ czimü hirlapban.

Kelt Pancsován, 1896. évi April hó 27. napján.

Bogoszávljevics Vlasztimir,
anyakönyvvezető helyettes.
(P. H.)

ОБЈАВА.

Долепотписани заменик матричара за матрички срез панчевачки, објављује, да намеравају да брак склопе:

1. Светомир Ђурић, који је породичног стања: нежењен, вере: грчко-источне, занимања: трговац хране, коме је место становања: Ваљево; место и доба рођења: Ваљево (Србија) 18. (30.) јануар 1872. године, син: покојног Војислава Ђурића и жене му покојне Персиде, бивших ваљевских становника.

2. Зорка Стефановић, која је породичног стања: неудата, вере: грчко-источне, којој је место становања: Панчево; место и доба рођења: Пожаревац 25. августа (6. септембра) 1876. године, кћи: Стефана Стефановића и жене му Ракиле, панчевачких становника.

Позивају се сви они, који знају за какову законску препреку или за околност, која искључива слободну вољу споменутим младенцита, да то било непосредно потписаном матричару (заменику) или путем тамошњег поглаварства (односно путем тамошњег матричара) где се ово објавило, пријаве.

Ово се има објавити у Панчеву и у листу „Застави“ ко'а у Новом Саду излази.

У Панчеву 15. (27.) априла 1896. год.

Властимир Богосављевић,
(М. П.) заменик матричарев.

Јавна захвала.

Други дан ускрса приликом одржаване забаве у корист сиромашне школске деце, даровали су добровољних прилога следеће штоване особе: Г.Г, по 2 фор. Петар Роксић из Бечмена; по 1 фор. Живан Тошић, парох, Јелка Ђорђевић, учитељица. Лаза Живковић, Светозар Савин, трговац, Самуел Швицер, — сви из Добановаца, Богосав Танко, живинар, Србин, Милош Грабовачки, оба из Земуна, Јосип Шарић, из Сурчина, Шандор Тапавица, из Нова Сада, Мита Роксић, Марија Живановић, из Бољеваца, Станко Тодоровић, из Травника (Босна); по 60 новч. Михајило Тошић, из Земуна; по 50 новч. Драгиња Тошић, Марија Ичко, Радован Пејић, Катица Пејић, Никола Пејић, Јоца Владисављевић, и Тома Дошен, — сви из Добановаца.

Свима приложницима нека је овим изречена наша захвалност тим пре, што својом дарежљивошћу притекоше у помоћ, оној јадној и жалосној сирочади, која гладна и жедна, још више гола и боса школу похађају.

Нека приме нашу захвалност и сви судјеловачи певачи и дилетанти. Живели сви!

У Добановци 2. (14.) априла 1896.

За приређивачки одлор:

Перовођа: **Б. Канамер.** Председник: **Лазар Живковић.**

ОГЛАСИ.

МЕШОВИТА ТРГОВИНА

ЂОКЕ ДАМЈАНОВИЋА

МАРАДИК (Срем)

потребује једног шегрта, исти може одмах ступити. 2—2

СТЈЕЧАЈ.

Тражи се учитељ за III. и IV. раз. на српској вјероисповједној школи у Бијељини са редовном учитељском платом од 600 фор. (1200 круна) и 100 фор. (200 кр.) у име стана и огрева.

У дужност изабраног спада: у своме разреду све прописане предмете дјеци предавати, сваке недјеље и празника са школском дјецом у цркву ићи и за пјевницом појати.

Првенство имају они, који су вјешти хармонијском пјенију, те када се код нас оснује пјевачко друштво, имаће изабрани, као коровођа 200 ф. (400 круна) плате.

Рок стјечају је 29. јуни (Петров дан) 1896. год.

Бијељина, 13. априла 1896.

Павле Чонић, перовођа. **Михаило Митровић,** предсједник. 2-3

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај за учитеља мешовите школе I. и II. разр. у Меленци на предградској школи III. четврти у „Павлишу“ са годишњом платом од 500 ф. а. вр. слободним станом баштом и огревом.

Дужности су учитеља прописане школском уредбом и наредбама.

Учитељ је дужан по одређеном реду у цркви појати.

Компетовати могу само потпуно оспособљени учитељи.

Молбе са сведоџбама ваља упутити председништву школ. одбора.

Рок стечају истиче 1. (13.) јуна т. г.

Из седнице шк. одбора српске православне црквено-школске општине у Меленци, држане 17. (29.) априла 1896. год. 176—1—3

Стева Жупански, пр. деловођа. **Симеон Мишковић** председник шк. одбора.

СТЕЧАЈ.

У смислу решења Н. Ц. Ш. Савета донесеног у седници 23. новембра (5. децембра) 1885. год а под бр. 130/108 и каснијег решења од 3. (15.) новембра 1886. г. бр. 208/87 ex 1886. г. овим се отвара стечај за учитељицу у Меленци мешовите школе I. и II. разр. у предграђу I. четврти у „Влашком“ крају са годишњом платом од 500 фор. а. вр. слободним станом, баштом и огревом.

Дужности су учитељице прописане шк. уредбом и наредбама. Осим тога наглашује се, да је учитељица дужна у својој школи женски ручни рад женској деци предавати.

Компетовати могу само потпуно оспособљене учитељице. Молбе са сведоџбама ваља упутити председништву шк. одзора.

Рок стечају истиче 1. (13.) јуна т. г.

Из седнице шк. одбора срп. православне црквеш. шк. општине у Мелевци, држане 17. (23.) априла 1896. год. 175-1-3

Стева Жупански, пр. деловођа. **Симеон Мишковић,** председник шк. одбора.

СРПСКА БАНКА

У ЗАГРЕБУ

АКЦИЈСКИ КАПИТАЛ 9,000.000 КРУНА

ПРИМА НОВЧАНЕ УЛОГЕ

НА ШТЕДЊУ И ПРИПЛОД

УЗ КАМАТУ ОД 4% ЧИСТО

(БЕЗ ИКАКВИХ ПОРЕЗА ИЛИ ОДБИТАКА).

Могу јој се слати и страни новци, које она под најповољнијим условима преобраћа у аустр. новац.

Осим тога Српска Банка ради све солидне банковне послове и извршује их тачно и брзо. 19—

НОВОСТ ЗА СРПСТВО

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ ЕНГЛЕСКИХ И ФРАНЦУСКИХ ШТОФОВА

НАЈНОВИЈИ КРОЈ. — ЦЕНЕ УМЕРЕНЕ.

Ц. Ш.

Ко жели да има ваљано скројено и особито фино израђено

ГРАЂАНСКО И ВОЈНИЧКО ОДЕЛО

нека се изволи обратити на долепотписаног академско дипломираног самосталног кројача. Досадашње признање мојих поштованих муштерија најбољи је доказ моје кројачке вештине, а трудићу се, да сваку ону поштовану муштерију, која ме буде својим налогом почаствовала у сваком погледу потпуно задовољим.

Једногодишњим својевољцима

стављам до повољна знања, да сваке године путујем **четири пута** у наша већа места. Ако желе код мене наручити војничко одело, молим да ми саопште своје адресе, како би их могао посетити. Ако у ком месту, где обично не долазим, буде више њих, који желе наручити одело, молим, да ми то јаве, па ћу и њих посетити. За укусну, лепу и елегантну израду јемчим.

С поштовањем

Младен Петровић.

9—

ПРВИ СРПСКИ КРОЈАЧКИ САЛОН МУШКОГ ОДЕЛА У БУДИМПЕШТИ IV. korona herczeg utcza 5 sz.

ПРЕПОРУЧУЈЕ И ШАЉЕ НА ЗАХТЕВ

СВОЈ ИЛУСТРОВАНИ ЦИЈЕНИК СЉЕДЕЋЕ РОБЕ:

ПЕТАР НИКОЛИЋ

ЗАГРЕБ

УЛИЦА БРОЈ 7.

I. КАТ. 23—

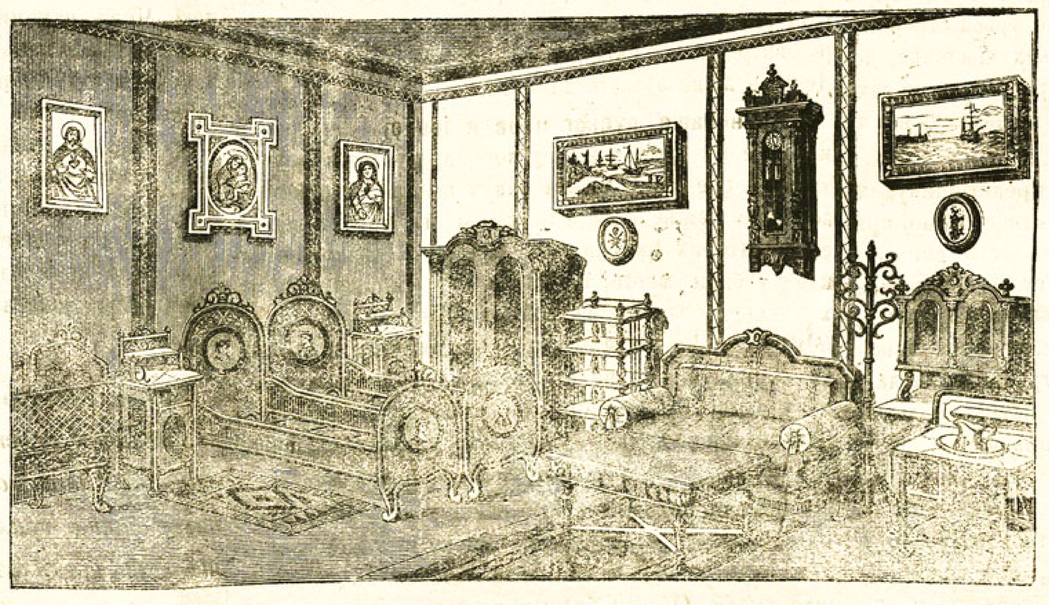

ПОКУЋСТВА:
(Möbel)
дрвеног, гвозденог и тапетираног. Фотеља, столица и канабета.

ЈЕДАЛА
од кина-сребра које је правим сребром посребрено.

СЛИКА:
српски народни и историјски. Светих икона, кандила, крстова и целиваћих икона за цркву.

ОГЛЕДАЛА
у позлаћеним и дрвеним оквирима.

Сатова за зид и будилника.

ЦЕПНИ САТОВА:
златни, сребрени и од Туле за господу и госпође.

Златни и сребрни ланац за господу и госпође.

Колвца за децу.

Шиваћи стројева
систем Сингер, Хове, Велер и Вилсон и најновије са округлим чунком (Ringsschiff).

РОБА ЈЕ БИРАНА ПРВЕ И НАЈБОЉЕ ВРСТЕ

УЗ ГАРАНЦИЈУ.

ЦИЈЕНА УМЈЕРЕНА И СТАЛНА.

РОБА СЕ ДАЈЕ ЗА ГОТОВ НОВАЦ

И МЈЕСЕЧНУ ОДПЛАТУ.

Ценике и прорачуне шаље бадава и франко

ПЕТАР НИКОЛИЋ, ЗАГРЕБ.

Главни уредник: др. Емил Гаврила. За уредништво одговара: Никола Маленчић. Срп. штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.